

Ձ Ե Կ Ո Ւ Յ Ց

ԹԵՄԱ _____ *Տեքստի հետ աշխատելու մեթոդները մայրենիի դասաժամին*
ՀԵՂԻՆԱԿ _____ *Կարինե Մալխասյան*

Քննարկվել, հավանության է արժանացել

մեթոդափափորման _____ նիստում: Արձանագրություն թիվ _____

Մեթոդափափորման նախագահ _____ *Ռիտա Շալունց*
(ստորագրություն) (ազգանուն, անուն)

Ուսումնական աշխատանքների գծով տնօրենի տեղակալ _____ *Մերգեյ Ավանեսյան*
(ստորագրություն) (ազգանուն, անուն)

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը: Ժամանակակից ուսուցիչը պետք է կարողանա կիրառել տարբեր տեխնոլոգիաներ, ուսուցման մեթոդներ, հմտորեն համատեղի դրանք՝ ըստ սահմանված մեթոդաբանական առաջադրանքի:

Հաճախ ուսուցիչները ընթերցանության հմտությունների զարգացման ժամանակ բախվում են ցածր մոտիվացիայի խնդրին, ուստի անհրաժեշտ է ստեղծել այնպիսի պայմաններ, որոնք հետաքրքիր կդարձնեն ընթերցումը:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակն է՝

Ներկայացնել ինտերակտիվ մեթոդների կիրառմամբ տեքստի հետ աշխատելու ձևերն ու եղանակները:

Աշխատանքի խնդիրներն են՝

- ուսումնասիրել տեքստի հետ աշխատելու ինտերակտիվ մեթոդների կիրառման առանձնահատկությունները:
- ուսումնասիրել տեքստի հետ աշխատելիս ծագած դժվարությունները, ինչում են կայանում դրանք:
- անցկացնել գործնական հետազոտություն՝ ինտերակտիվ մեթոդների կիրառմամբ:

Հետազոտության տեսական նշանակությունն է ներկայացնել, որ այսօր ուսուցչի խնդիրը ավելի շատ աշակերտների գործունեության նպատակաուղղումն է, սովորել սովորեցնելը, քան միայն գիտելիքներ հաղորդելը, քանի որ միայն ուսուցման ընթացքում հնարավոր չէ այնքան տեղեկություն փոխանցել և սովորեցնել, որքան անհրաժեշտ է նրա զարգացման համար: Ուստի, այսօր համար մեկ նպատակը, գրքից օգտվելու կարողության ձևավորումն է:

Հետազոտության գործնական նշանակությունն է ցույց տալ այն ուղիները և միջոցները, որոնք աշակերտներին ընթերցասեր կդարձնեն:

Հետազոտության արդյունքում կիրառված մեթոդները.

- Հիշողության քարտեզ
- Մտքերի տարափ
- Միասին սովորել
- Տեքստի բառարան կամ Գլոսս

Հիշողության քարտեզ մտորումների, գաղափարների, զրույցների ձայնագրման պարզ տեխնոլոգիա է: Ձայնագրումը կատարվում է արագ: Կենտրոնում թեման է՝ սկզբում

ծագում է բառը, գաղափարը, միտքը: Այնուհետև սկսվում է գաղափարների հոսքը, որոնց թիվն անսահմանափակ է: Մեթոդը կիրառելի է ինչպես մեկ աշակերտի, այնպես էլ մեկ խմբի համար:

Մտքերի տարափ մեթոդը գիտա-հետազոտական մեթոդ է, որն օգտագործվում է նոր գաղափարներ «արտադրելու», գիտական և գործնական խնդիրների լուծման համար: Մրանպատակն է ստեղծել կոլեկտիվ մտածողության գործունեություն՝ խնդրի լուծման ոչ ավանդական ձևերի որոնման համար:

Միասին սովորելը մի մեթոդ է, որի կիրառման ժամանակ ուշադրության կենտրոնում է խմբի ընդհանուր նպատակը: Խումբը հասնում է ցանկալի արդյունքի, եթե յուրաքանչյուր անդամ ունենում է իր ներդրումը: Յուրաքանչյուրն աշխատում է ինքնուրույն, բայց համագործակցելով խմբի մյուս անդամների հետ:

Գլոսս-տեքստի բառարանը սովորողներին առաջադրում է բառերի խումբ: Նրանք պետք է ընդգծեն այն բառերը, որոնք կապված են տեքստի հետ և հիմնավորեն՝ ինչու:

Այս մեթոդների կիրառումը թույլ է տալիս լուծել ներքոնշյալ խնդիրները.

- Աշակերտների կողմից ուսումնական նյութերի ստեղծագործական յուրացում
- Տեսական և գործնական գիտելիքների փոխհամաձայնություն
- Սովորողների կրթական և ճանաչողական գործունեության ակտիվացում:
- Փաստացի անհրաժեշտ է խնդրի լուծման վրա ուշադրության և մտավոր ջանքերի, կենտրոնանալու ունակության ձևավորում:

ԿԱՐԴԱԼՈՒ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ

Կարդալու կարողության ձևավորման առաջին աստիճանի հաղթահարումից հետո անհրաժեշտ է լուրջ աշխատանքներ ծավալել սկսնակ ընթերցողների մեջ կարդալու որակական հատկանիշների ձևավորման ուղղությամբ: Այդ աշխատանքների հիմնական նպատակը սովորողների մեջ կարճ ժամանակում հնարավորինս շատ և հիմնարար տեղեկության ձեռքբերման կարողության ձևավորումն ու զարգացումն է, քանի որ կարդալու կարողությունն այսօր ոչ թե նպատակ, այլ միջոց է՝ նոր գիտելիքների և տեղեկատվության ձեռքբերման համար:

Տարրական դպրոցում ընթերցողական կարողությունների ձևավորումն իրականացվում է բացատրական ընթերցանության մեթոդով, որը հայ դպրոցում գործածվել է դեռևս Խ. Աբովյանի կողմից: Հետագայում այն նշանավոր շատ մեթոդիստմանկավարժների կողմից մշակվել, կատարելագործվել է՝ դառնալով բնագրերի շուրջ տարվող բազմաշերտ և բազմակողմանի աշխատանքների իրականացման մի կուռ համակարգ:

Այսօր էլ մայրենի լեզվի ընթերցարաններում տեղ գտած նյութերը սովորողների կողմից ուսումնասիրվում են հիմնականում բացատրական ընթերցանության մեթոդով: Շատ ուսուցիչներ որոշ փոփոխություններ, լրացումներ են կատարում մեթոդի մեջ՝ երբեմն էլ համադրելով այն համագործակցային ուսուցման տարբեր մեթոդների կամ դրանց առանձին տարրերի հետ: Օրինակ, հաճախակի են կիրառվում Կանխագուշակումներով կարդալը, Փոխգործուն նշանների համակարգը, Կմախքը, Երեք կողպեք՝ մեկ բանալի և այլ մեթոդներ: Կարելի է ասել, որ այս մեթոդներն, իհարկե, տալիս են իրենց դրական արդյունքը, սակայն, ավելի շատ կոսմետիկ փոփոխություններ են իրականացնում սովորողների մեջ կարդալու որակի բարձրացման ուղղությամբ տարվող աշխատանքներում:

Ըստ գիտական աղբյուրների՝ յուրաքանչյուր դարաշրջան ենթադրում է իր մեթոդներն ու ընթերցանության եղանակները: Ուսուցման մեթոդը շատ բարդ ու երկիմաստ հայեցակարգ է: Մինչ այսօր բազմաթիվ գիտնական-դիդակտներ զբաղվում են այս խնդրով:

Վերջին ժամանակներս շատ հեղինակներ հակված են, որ ուսուցման մեթոդը հանդիսանում է որպես ուսուցման կրթական և ճանաչողական գործունեության կազմակերպման միջոց:

Ժամանակակից զարգացող հասարակության մեջ ավելի ու ավելի դժվար է դարձել երեխաներին ստիպել գիրք կարդալ, այդուհանդերձ գրքի դերը անձի զարգացման գործում մնում է անփոխարինելի: Աշխարհը արագ փոփոխվում է, դառնում ավելի ու ավելի շատ վիրտուալ, այդ պատճառով տեքստի հետ աշխատելու մեթոդները նույնպես պիտի փոխվեն և համապատասխանեն ժամանակի պահանջներին, պիտի հիմք հանդիսանան ընթերցանության խթանման համար:

Տարրական դպրոցում լեզուների ուսուցման կառուցվածքն ու բովանդակությունը միասնական են: Դա թույլ է տալիս եզրակացնել, որ լեզուների ուսուցումն այստեղ ինտեգրվող համակարգ է: Այսպես, օրինակ, մայրենի լեզվի դասն ինտեգրվում է գեղարվեստական ընթերցանության դասի հետ՝ ուսումնական ձեռնարկներում գեղարվեստական տեքստերի ներմուծմամբ: Գեղարվեստական տեքստերի բովանդակության ներգործությունը կրտսեր դպրոցականի ներաշխարհի վրա պատկերավոր մտածողության և հուզական ընկալման շնորհիվ համարժեք է քերականական առաջադրանքների կատարմանը, մանավանդ որ առաջադրանքները բխում են տեքստերի բովանդակությունից: Ընթերցանության դասերի ընթացքում ձևավորվում են սովորողների լեզվական ճաշակն ու խոսքային մշակույթը: Ստեղծվում է բարձրամշակույթի լեզվական միջավայր: Ընթերցանության տեքստերը մեծ հնարավորություն են ընձեռում դպրոցական բառապաշարի հարստացման համար:

Ինտերակտիվ ուսուցմամբ հաշվի են առնվում՝

- Աշակերտների կարիքները
- Գիտելիքների նպատակային ճշգրտումը
- Համագործակցությամբ լավագույն արդյունքների հասնելը
- Անկախության և ազատության ընտրությունը

Ակնկալվող արդյունքը

Ինտերակտիվ մեթոդների կիրառումը առավել դյուրին կդարձնի տեքստի հետ աշխատելը, աշակերտները կկարողանան թափանցել տեքստի «խորքը», կհասկանան ենթատեքստը, նրա բովանդակությունը, կարտահայտեն սեփական վերաբերմունքը տեքստի վերաբերյալ, կկատարեն եզրահանգումներ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Դասի ընթացքում կիրառված մեթոդները, դրանց համադրումները, առանց անպատեհության, մեկը մյուսին հաջորդելով, նպաստեցին դասի ճիշտ և արդյունավետ կազմակերպմանը, զարգացավ աշակերտների մտածողությունը, հիշողությունը, ինքնուրույն աշխատելու կարողությունը, ստեղծագործական երևակայությունը: Ձևավորվեց ճկուն միտք, արտահայտվելու համարձակություն, ինքնուրույնություն: Կարևորվեց հատկապես աշակերտների կողմից հետազոտական աշխատանք կատարելու հմտության ձևավորումը:

Հատկանշական է աշակերտների համագործակցային կարողությունների դրսևորումը, խմբում աշխատելու հմտությունների ձևավորումն ու աշխատանքի ճիշտ բաշխումը:

Ես գտնում եմ վարկածը, որ տեքստի հետ աշխատելիս ինտերակտիվ մեթոդների կիրառումը առավել դյուրին հաղթահարելի է դարձնում ընթերցանության ընթացքում ծագած խնդիրները, հաստատվում է:

ՕԳՏԱԳՈՐԾԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- Педагогика: учебник/ Л. П.Крившенко-2005г.
- Общая и профессиональная педагогика/ Соломахо П. Э. 2002г.
- Чтение. Работа с текстом. 3 класс/ Крылова О. Н.
- Выготский Л. С. Педагогическая психология
- Балаев А.А./ Активные методы обучения. М., 2006г.